

РЕЦЕНЗІЯ

На дисертаційне дослідження **Лі Хаосюань**
**«Формування музично-виконавської компетентності майбутніх
учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи»**
подане на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність дисертаційного дослідження. Сучасний етап розвитку мистецької освіти характеризується глибокими трансформаціями, зумовленими переходом до компетентнісної та особистісно орієнтованої парадигми навчання, що актуалізує необхідність підготовки нового покоління педагогів, здатних до творчої, гнучкої та культурно зумовленої професійної діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває музично-виконавська компетентність учителя музичного мистецтва як інтегративна характеристика його професійної підготовленості, що забезпечує не лише якість інтерпретації музичних творів, а й ефективність педагогічного впливу на учнів, їх емоційно-ціннісний розвиток і формування художнього світогляду. Музично-виконавська діяльність виступає не лише засобом передачі художнього змісту, але й важливим чинником особистісного становлення здобувачів освіти, що визначає її провідну роль у системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Умови сучасних соціокультурних змін, інтеграції національних освітніх систем у глобальний простір, а також необхідність збереження і трансляції національної культурної спадщини зумовлюють зростання уваги до потенціалу української фортепіанної школи як цілісного історико-культурного та педагогічного феномена. Саме вона акумулює вагомі традиції виконавської майстерності, інтерпретаційного мислення та художньо-педагогічного досвіду, що створює широкі можливості для формування високого рівня музично-виконавської компетентності майбутніх фахівців. Водночас аналіз сучасної практики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва засвідчує недостатній рівень системного використання творів українських композиторів у навчальному репертуарі, що обмежує можливості формування цілісного виконавського досвіду та знижує ефективність професійної підготовки.

Актуальність і своєчасність обраної теми дисертаційного дослідження посилюється виявленими авторкою суперечностями, зокрема між об'єктивною потребою сучасної освітньої системи у кваліфікованих фахівцях сфери музичного мистецтва та недостатнім рівнем сформованості їх музично-виконавської компетентності; між вимогами педагогічної практики щодо обґрунтованого супроводу процесу формування музично-виконавської компетентності студентів педагогічних університетів і відсутністю цілісної системи методичного забезпечення його реалізації; між наявністю науково-теоретичних здобутків, що доводять пріоритетність музично-виконавської компетентності в структурі художньо-освітнього процесу, та відсутністю критеріїв і показників її оцінки; між широкими можливостями використання української музичної спадщини під час формування музично-виконавської компетентності та відсутністю системної практики її обґрунтованого впровадження в освітній процес.

Актуальність дисертаційного дослідження підтверджується також його зв'язком із науковими програмами, планами і темами. Дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (реєстраційний номер 0114U007160). У своїй роботі дисертантка актуалізує проблему формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва як відображення сучасних тенденцій розвитку мистецько-педагогічної освіти, що передбачають інтеграцію виконавського, педагогічного та культурологічного досвіду, а також орієнтацію на формування творчої, самостійної та професійно мобільної особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Ступінь обґрунтованості наукових положень дисертації. Аналіз наукового апарату дослідження засвідчує його логічну впорядкованість, внутрішню узгодженість і коректність формулювання всіх структурних компонентів. Мета, об'єкт, предмет, завдання та методи дослідження визначені чітко, взаємопов'язані та відповідають загальній логіці наукового пошуку. Відповідно до мети дослідження авторкою розв'язано комплекс взаємопов'язаних наукових завдань, які поєднують теоретичне осмислення проблеми формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, методологічне обґрунтування відповідного процесу та експериментальну перевірку ефективності розробленої методики на основі української фортепіанної школи.

Високий рівень теоретичної обґрунтованості дослідження забезпечується опрацюванням значного масиву наукових джерел, що дозволило авторці здійснити системний аналіз проблеми формування музично-виконавської компетентності в контексті сучасної мистецької освіти. На основі наукової рефлексії дисертантка розкрила сутність музично-виконавської компетентності як інтегративної якості особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва, обґрунтувала її структуру, визначила складові компоненти, критерії, показники та рівні сформованості, а також уточнила зміст підготовки здобувачів вищої освіти у цьому напрямі.

У першому розділі дисертації здійснено теоретико-методологічний аналіз досліджуваної проблеми, розкрито сутність і зміст музично-виконавської компетентності як складного інтегративного феномена, що поєднує музично-творчі, педагогічні, культурологічні та особистісні аспекти професійної діяльності. Значну увагу приділено осмисленню української фортепіанної школи як цілісного історико-культурного явища та важливого чинника формування професійної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва.

У другому розділі обґрунтовано методологічні засади та розроблено методичне забезпечення формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. У дослідженні використано комплекс взаємодоповнювальних підходів, зокрема компетентнісний, культурологічний, діяльнісний, аксіологічний, синергетичний, що дозволило розкрити багатовимірний характер досліджуваного процесу. Авторкою визначено

педагогічні умови, принципи та поетапну методику формування музично-виконавської компетентності на основі української фортепіанної школи.

У третьому розділі представлено результати експериментального дослідження, спрямованого на перевірку ефективності розробленої методики. Констатувальний етап експерименту засвідчив переважання низького та середнього рівнів сформованості музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, що обґрунтувало необхідність цілеспрямованого педагогічного впливу. Результати формувального експерименту продемонстрували позитивну динаміку змін рівнів сформованості досліджуваного феномена, що підтверджує ефективність запропонованої методики. Отримані кількісні та якісні результати є репрезентативними, узгоджуються з теоретичними положеннями дослідження та підтверджують обґрунтованість висновків і рекомендацій.

Загалом дисертаційне дослідження характеризується високим рівнем наукової обґрунтованості, логічною завершеністю та переконливістю отриманих результатів, що свідчить про успішне розв'язання поставлених наукових завдань.

Наукова новизна і практичне значення результатів дисертаційного дослідження. Наукова новизна дисертаційного дослідження Лі Хаосюань полягає в тому, що уперше розроблено поетапну методику формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва з урахуванням застосування історико-культурної традиції української фортепіанної школи як перспективної освітньої тенденції; визначено компонентну структуру досліджуваного феномена, що охоплює усвідомлено-мотиваційний, інтелектуально-творчий, особистісно-стильовий, методико-технологічний, виконавсько-презентаційний компоненти, кожний із яких включає у свій склад критерії оцінювання рівнів сформованості (мотиваційно-рефлексивний, змістовно-інтерпретаційний, індивідуально-стильовий, конструктивно-технологічний, художньо-комунікативний); запропоновано умови формування прогностичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки (створення психологічної налаштованості студентів до виконавства на основі рефлексивно-позиційного визначення; розширення на підставі задачної технології системи знань культурологічного, теоретико-методологічного, історико-стильового та інтерпретаційно-аналітичного характеру; стимулювання потреби виконавської самореалізації студентів на засадах системного й цілеспрямованого їх залучення до концертно-проектного простору з урахуванням індивідуальних особливостей і технічних можливостей. Також авторкою було запропоновано методичний комплекс формування музично-виконавської компетентності на основі поєднання ключових тенденції розвитку українського фортепіанного навчання, що сформувалися у педагогічній практиці провідних піаністів і педагогів України та вимог сучасної освітньої системи, що передбачає організацію освітнього процесу на основі впровадження таких методів: рефлексії, самоусвідомлення та позиційного аналізу; дискусійно-аналітичних та інтерактивних методів практичної роботи.

Практичне значення результатів дослідження полягає у створенні та експериментальній апробації методичного комплексу, здатного забезпечити формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Запропоновані методичні рішення можуть бути використані у процесі викладання фахових дисциплін і педагогічної практики в закладах вищої освіти мистецько-педагогічного спрямування.

Ураховуючи безумовну якість, теоретико-методичну обґрунтованість дисертаційного дослідження, і оцінюючи роботу Лі Хаосюань у цілому позитивно, вважаємо за доцільне висловити деякі рекомендації:

1. Доцільним видається більш детально висвітлити питання можливих відмінностей у реалізації запропонованої методики формування музично-виконавської компетентності у роботі з українськими та іноземними студентами. Зокрема, варто було б з'ясувати, чи потребує методика певної адаптації з огляду на культурно-освітні особливості, різний рівень попередньої музично-виконавської підготовки, а також специфіку музично-педагогічних традицій різних країн. Таке уточнення надало б дослідженню більш виразного міжнародного виміру та дозволило б підкреслити універсальність і водночас варіативність запропонованих методичних підходів.

Висновок: дисертаційна робота на тему «Формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи» є оригінальним, актуальним і завершеним дослідженням. У своїй науковій роботі Лі Хаосюань продемонструвала логічно обґрунтовані результати, кваліфіковано виконала всі поставлені наукові завдання, показала володіння методологією наукових досліджень щодо продукування результатів високого рівня новизни і практичної значущості. Кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка Лі Хаосюань заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної, музично-інструментальної
та вокальної підготовки
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Олена НОВСЬКА

